

**РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

РО «ВДНЗ «ТХІ»

Борщевич В.Т.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія Євангельського руху в Україні»
(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: Бакалавр богослов'я
(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань В 8 «Богослов'я»
(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
(шифр та назва спеціальності)

Освітня програма: Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю В «Богослов'я»
(назва освітньої програми)

Розглянуто та схвалено Методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
від «29» серпня 2025 р., протокол № 1

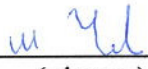
2025/2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою ТХІ зі В8 «Богослов'я» галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Розробники: Доктор філософії, старший викладач – Марюхно Н.М.

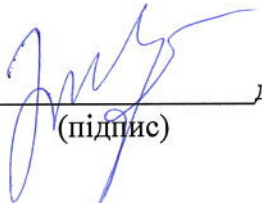
Рецензенти:

Робоча програма рекомендовано на засіданні кафедри Богослов'я
Протокол від. «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри д-р. богосл. наук Черенков М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Гарант програми д-р. істор. наук Борщевич В.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

2025/26 навчальний рік

Призначення робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» є частиною складової політики Таврійського християнського інституту щодо публічності та прозорості освітньої діяльності закладу вищої освіти. Вона покликана ознайомити здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання. За допомогою робочої програми встановлюється відповідність змісту освіти освітньо-професійної програми «Богослов'я» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти під час проходження процедури акредитації освітніх програм. При зарахуванні до закладу вищої освіти робоча програма навчальної дисципліни сприяє встановленню відповідності результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), а також у неформальній та інформальній освіті.

Анотація

Навчальна дисципліна «Історія Євангельського руху в Україні» належить до переліку обов'язкових дисциплін освітньо-професійної програми «Богослов'я» та викладається у III семестрі на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Навчальна дисципліна знайомить студентів з основними періодами та подіями історії Євангельського руху в Україні кінця XIX - початку XX століття, релігійними діячами, проповідниками, пасторами та служителями євангельських церков тогочасного періоду, характеризує події Євангельського руху як народної Реформації за оновлення релігійного життя, духовного відродження окремо кожної особистості, формує уявлення про практичне втілення ідей духовної Реформації в усі сфери життєдіяльності суспільства, окреслює особливості п'ятидесятницького та харизматичного пробудження в Україні, адвентизму, а також розвиток баптизму.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» є ознайомлення студентів з основними періодами історії Євангельського руху в Україні, передумовами його виникнення, розвитку та причинами занепаду, основними постатями та релігійними діячами, а також формування цілісного розуміння зародження та діяльності п'ятидесятницького руху в Україні, харизматичного руху, адвентизму, розвитку баптизму в Україні періоду незалежності.

Передумови до вивчення навчальної дисципліни

До початку вивчення навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» студент має **знати** основні історичні етапи зародження та розвитку протестантизму, що вивчаються на I курсі в навчальній дисципліні «Історія християнства», релігійних течій **вміти** збирати, опрацьовувати та порівнювати інформацію з різних релігійних та богословських джерел, **володіти** базовими навичками користування персональним комп'ютером та роботи з програмами Microsoft Office, основами наукового дослідження та критичного мислення для кращого засвоєння навчального матеріалу.

Розподіл обсягу навчальної дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Історія Євангельського руху в Україні	
4 кредити ЄКТС (120 год.)	
Денна форма навчання	Заочна, дистанційна форма навчання
Рік підготовки	
Другий	Другий
Семестр	
III	III
Лекції (можливе проведення з використанням технологій дистанційного навчання)	
30 год.	8 год.
Семінарські заняття (можливе проведення з використанням технологій дистанційного навчання)	
30 год.	8 год.
Самостійна робота	
60 год.	104 год.

Формування загальних та спеціальних компетентностей

Дисципліна «Історія Євангельського руху в Україні» спрямована на формування у студентів наступних загальних та спеціальних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Богослов'я»:

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- СК 5. Здатність застосовувати богословські знання в професійній діяльності та суспільному житті відповідно до віроповчальних та морально-етичних засад та принципів.

Результати навчання

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» студент має:

знати:

- передумови виникнення та розвитку протестантизму;
- історичні етапи зародження та розвитку Євангельського руху кінця XIX-початку XX століття;
- основних релігійних, протестантських діячів, проповідників та їх вклад в поширення протестантизму;
- основні праці, статті, публікації, періодичну літературу періоду заснування та розвитку Євангельського руху;
- історію зародження та розвитку баптизму, п'ятидесятництва, адвентизму, харизматичного руху в Україні;
- стан розвитку баптизму в період незалежності України.

вміти:

- аналізувати події на предмет виокремлення релігійної складової, беручи до уваги історичний контекст;
- співставляти інформацію шляхом критичного мислення;
- виокремлювати причини та наслідки зародження Євангельського руху, його значення для розвитку протестантизму;
- працювати з богословською літературою та першоджерелами;
- застосовувати отримані знання на практиці.

комунікація:

- вміння висловлювати та аргументувати власну позицію з питань, що стосуються зародження, розвитку Євангельського руху та його значення для розвитку протестантизму в цілому;
- вміння вести діалог з представниками різних релігійних конфесій, уникаючи конфліктних ситуацій ;
- розуміння необхідності самовираження.

автономність та відповідальність:

- здатність самостійно виконувати завдання;
- розв'язувати задачі та проблеми в межах навчальної дисципліни;

- відповідати за результати своєї навчальної діяльності.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» студенти мають можливість досягти наступних програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Богослов'я»:

- **ПРН 11.** Здійснювати професійну і суспільну діяльність відповідно до морально-етичних засад та принципів.

Структура навчальної дисципліни

Тематика занять	Розподіл годин між формами освітнього процесу та видами навчальних занять					
	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Тема 1. Історія виникнення протестантизму	2	2	4	2	4	8
Тема 2. Релігійна та політична ситуація першої половини XIX століття в Україні та Російській імперії	2	2	4			6
Тема 3. Євангельське пробудження у Київській та Єкатеринославській губерніях	2	2	6			8
Тема 4. Євангельське пробудження в Херсонській губернії	2	2	6	2		8
Тема 5. Пробудження в Таврійській губернії, на Кавказі	2	2	4			6
Тема 6. Євангельське пробудження в Петербурзі	2	2	4	2	2	6
Тема 7. Іван Проханов – лідер Євангельського руху	2	2	4			8
Тема 8. Поширення баптизму в західній частині України у першій половині XX століття	2	2	4			8
Тема 9. П'ятидесятницьке пробудження на півдні України	2	2	4			8
Тема 10. П'ятидесятницьке пробудження в	2	2	2	2	2	6

західній частині України						
Тема 11. Адвентизм в Україні	2	2	4			6
Тема 12. Євангельські-християни баптисти періоду 1944-1990 рр.	2	2	4			6
Тема 13. Харизматичний рух в Україні	2	2	4			8
Тема 14. Новий етап розвитку баптистських церков періоду 1990-2022 рр.	2	2	4			8
Тема 15. Сучасний стан розвитку євангельських церков в Україні	2	2	2			4
Всього	120 год.			120 год.		

Форми поточного, семестрового контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль спрямований для забезпечення зворотної комунікації між студентами та викладачем, визначення рівня відповідності набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам локальних та нормативних документів вищої освіти, здійснюється під час проведення семінарських занять, має на меті перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу та підготовленості студента до його практичного використання у подальшій професійній діяльності.

Формами поточного контролю є участь студента у семінарських заняттях (виступи, доповнення, уточнення, демонстрація та пояснення презентаційних матеріалів, доповіді, постановка проблемних, дискусійних питань) та складання підсумкової тестової роботи з використанням технічних пристроїв та програм.

Формою підсумкового (семестрового) контролю студентів за наслідками вивчення навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» є залік (диференційований).

Результати навчання студентів оцінюються за 100 бальною системою, оцінкою ЄКТС, національною та двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано»):

Оцінка за 100 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою та школою інституту		Залік
90-100	A	5	Відмінно	Зараховано
85-89	B	4	Дуже добре	
75-84	C	4	Добре	
65-74	D	3	Задовільно	

60-64	E	3	Достатньо	Не зараховано
35-59	FX	2	Незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	2	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Критерії оцінювання:

- відвідування лекційних занять – 0-15 балів (1 бал за кожне відвідування);
- участь студента на семінарському занятті – 0-60 балів (від 1 до 4 балів за одне семінарське заняття);
- підсумкова тестова робота – 25 балів.

Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів та політики академічної доброчесності є наскрізною лінією навчання студентів у ТХІ. Під час реалізації навчальної дисципліни «Історія Євангельського руху в Україні» викладач у першу чергу сам демонструє студентам дотримання ним принципів та політики академічної доброчесності та надихає студентів до їх впровадження у навчальну діяльність.

Студент, виступаючи на семінарському занятті, використовуючи демонстраційні матеріали, має обов'язково вказати джерела, використані ним для підготовки виступу чи презентації. Сприймаючи лекційний матеріал, студент має право запитати у викладача джерела відповідної інформації, а викладач має обов'язково зазначити використані ним джерела/ресурси.

Програма навчальної дисципліни

Тематика, зміст лекційних та семінарських занять:

Тема 1. Історія виникнення протестантизму

1. Передумови виникнення протестантизму.
2. Лютеранство.
3. Кальвінізм.
4. Наслідки виникнення протестантизму в Європі.

Тема 2. Релігійна та політична ситуація першої половини XIX століття в Україні та Російській імперії

1. Духовний стан українсько-російського народу напередодні Євангельського пробудження.
2. Створення Британського біблійного товариства та переклад

Священного Писання.

3. Відміна кріпосного права 1861 року та його наслідки.

Тема 3. Євангельське пробудження у Київській та Єкатеринославській губерніях

1. Євангельське пробудження в Єкатеринославській губернії. Діяльність В. Ковалю та П. Лисенка.
2. Пробудження в Київській губернії. Діяльність Йосипа Тишкевича та братів Цибульських.

Тема 4. Євангельське пробудження в Херсонській губернії

1. Передумови Євангельського пробудження в Херсонській губернії.
2. Євангельське пробудження в Херсонській губернії. Навернення Івана Онищенка.
3. Діяльність Юхима Цимбала та Івана Рябошапки.
4. Заснування першої громади. Діяльність М. Ратушного та Г. Балабана.

Тема 5. Пробудження в Таврійській губернії, на Кавказі

1. Євангельське пробудження серед молокан. Проповідницька діяльність Якова Делякова.
2. Утворення громади новомокан «захаровців» під керівництвом Зиновія Захарова.
3. Молоканська громада Тифліса під керівництвом Микити Вороніна.
4. Василь Павлов – голова Союзу російських баптистів.

Тема 6. Євангельське пробудження в Петербурзі

1. Передумови виникнення Євангельського руху в Петербурзі.
2. Проповідницька діяльність лорда Редстока в Російській імперії.
3. Діяльність В. Пашкова, М. Корфа та О. Бобринського.
4. Євангельський рух періоду гонінь за віру.

Тема 7. Іван Проханов – лідер Євангельського руху

1. Головні чинники духовного становлення Івана Проханова як лідера Євангельського руху.
2. Релігійна та громадська діяльність Івана Проханова 1902-1935 рр.
3. Значення богословської спадщини Івана Проханова.

Тема 8. Поширення баптизму в західній частині України у першій половині ХХ століття

1. Заснування баптистських общин на Тернопільщині та Галичині.
2. Виникнення баптизму на Закарпатті, Волині та Буковині.

Тема 9. П'ятидесятницьке пробудження на півдні України

1. Заснування першої церкви в Одесі. Діяльність І. Воронаєва.
2. Організація Всеукраїнського союзу християн євангельської віри. Його значення для розвитку п'ятидесятницького руху.

Тема 10. П'ятидесятницьке пробудження в західній частині України

1. Діяльність Гюстава Шмідта. Заснування Біблійної школи.
2. Започаткування видання журналу «Примиритель».
3. Значення діяльності Г. Шмідта для п'ятидесятницького пробудження.
4. Розвиток п'ятидесятницького руху кінця XX ст. - початку XXI ст. Сучасний стан.

Тема 11. Адвентизм в Україні

1. Виникнення адвентизму та його поширення в Україні. Сучасний стан розвитку.
2. Віровчення адвентистів та їх спосіб життя.
3. Організаційна структура церкви адвентистів сьомого дня.

Тема 12. Євангельські-християни баптисти періоду 1944 – 1990 рр.

1. Утворення Союзу Євангельських-християн баптистів.
2. Антирелігійна діяльність радянської влади 1944-1960 рр.
3. Особливості діяльності громад 1960-1980 рр.
4. Громади ЄХБ періоду «перебудови».

Тема 13. Харизматичний рух в Україні

1. Історія виникнення харизматичного руху.
2. Віровчення харизматизму.
3. Розвиток харизматичного руху в незалежній Україні. Сучасний стан.

Тема 14. Новий етап розвитку баптистських церков періоду 1990-2025 рр.

1. Релігійні процеси після проголошення Акту незалежності України.
2. Утворення Всеукраїнського союзу церков євангельських-християн баптистів (ВСЦ ЄХБ). Структура та діяльність.
3. Започаткування діяльності протестантських закладів духовної освіти та друкованих видань.
4. Віровчення ЄХБ. Утворення нових церков.

Тема 15. Сучасний стан розвитку євангельських церков в Україні

1. Динаміка розвитку євангельських церков в різних регіонах України.
2. Тенденції розвитку богословської освіти.
3. Особливості діяльності євангельських церков періоду початку війни Росії проти України 2014 року та повномасштабного вторгнення РФ 24 лютого 2022 року.

Рекомендована література

1. Домашовець Г. Нарис історії української євангельської баптистської церкви, Ірвінгтон-Торонто, 1967. – 455 с.
2. Головащенко С. І. Історія християнства: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.
3. Пізній протестантизм в Україні. Том 6. Історія релігій в Україні. За ред. проф. П. Яроцького, Київ-Дрогобич, 2007. – 630 с.
4. Євангельські-християни баптисти України. Історія і сучасність. В. Антонюк., Л. Жакун., Л. Бородинська, 2012. – 432 с.
5. Любащенко В. Історія протестантизму в Україні: курс лекцій. — Львів : Видавнича спілка «Просвіта», 1999. — 349 с.
6. Висовінь О. Громади Євангельських християн-баптистів радянської України в політичних, соціокультурних вимірах тоталітарної доби (40-80-і рр. ХХ ст.). Дисертація.
7. Євангельський рух на Волині в документах і долях людей. Подарункове, ілюстроване видання Л.А. Гапонюк, М.О. Пирожко, В.Г. Чайка. -2009. - 448 с.
8. Марюхно Н.М. Соціально-політичний аспект богословських ідей І.С. Проханова. Дисертація. – 237 с.
9. Зародження та розвиток п'ятидесятницького руху в Україні. Вид-во «Благовісник», 2011. – 32 с.
10. Мокієнко М. Історія п'ятидесятництва в Україні. Ювілейне видання, 2021. – 520 с.
11. Prokhanov I.S. «In the cauldron of Russia».1993. – 263 с.

Інтернет-ресурси

1. Історія виникнення та розвиток харизматичного руху. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://kpba.edu.ua/statti/938-istoriia-vynyknennia-i-rozvytok->
2. Зародження та розвиток п'ятидесятницького руху в Україні. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://vhve.com.ua/istiriua/istoriya_hve.html
3. Перші громади АСД в Україні. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://adventist.ua/ru/history/pershi-gromadi-na-ukrayini/>
4. Діяльність євангельських-християн баптистів в УРСР (1953-1964). [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/9.pdf
5. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
6. 30 років життя церкви в умовах незалежності. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://poklik.media/vira/30-rokiv-zhyttia-tserkvy-v-umovakh-nezalezhnosti/>
7. Концепція богословської освіти в Україні. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://theologia.ucu.edu.ua/uk/misija-kafedry/koncepcija-bogoslovskoji-osvity>

8.Церква в умовах війни. [Електронний ресурс] Режим доступу:
https://risu.ua/cerkva-v-umovah-viyni-hristiyanski-vidpovid-na-aktualni-pitannya-chastina-1_n70851

